

CENTENAR PETRU ȘUSTER

PROFESOR DR. PETRU ȘUSTER ÎN AMINTIRI

ELENA FLORICA ȘUSTER

Oamenii trăiesc și după moarte, prin faptele lor, în amintirile contemporanilor, dar amintirile dispar odată cu generația martoră și numai mărturiile, așternute pe hârtie, le reînvie ori de câte ori dorim să întoarcem trecutul din necunoscut.

Amintirile mele despre tatăl meu – Prof. Dr. Petru Șuster coincid cu primii optsprezece ani ai mei de viață; era vârsta când începusem a intuit valoarea lui ca om și om de știință, când simțeam profund necesitatea de a comunica cu dânsul nu numai sufletește ci și pe plan intelectual.

Născut spre hotarul dintre două veacuri (la 15 mai 1896), tatăl meu a fost singurul dintre cei 11 copii ai lui Mihai Șuster din comuna Costești de lângă Botoșani, căruia soarta i-a hărăzit să plece la învățătură. De mic a trăit în sânul unei naturi generoase, cu forme de vegetație foarte variate. Pe micul Șuster l-a atras această natură, îl atrăgeau micile gîngănii ce zburau din floare în floare.

Dragostea de natură ce s-a zămislit în sufletul său încă din fragedă copilărie nu l-a părăsit de-alungul întregii sale vieți.

Școala primară a urmat-o la Botoșani iar clasa I, de liceu la liceul „Laurian” tot din Botoșani.

Datorită lipsurilor materiale îl găsim apoi elev la Seminarul „Veniamin Costache” din Iași.

La absolvirea seminarului dă examenele de diferență de liceu la Liceul Național din Iași și în anul 1918 se înscrie ca student la Facultatea de Științe din Iași la secția de naturale și fizico-chimice, iar mai târziu la secția de agronomie și geografie, urmând însă cu regularitate cursurile la secția de naturale.

Interesul și dragostea cu care lucra în cadrul laboratoarelor, precum și în restul activității sale de student, au fost remarcate de profesorul de zoologie dr. Ion Borcea, care îl ia ca asistent suplinitor începând de la 1 aprilie 1921. În calitatea sa de student și totodată de asistent suplinitor la Catedra de zoologie, el duce o muncă asiduă printre studenți în scopul antrenării lor la cunoașterea tainelor naturii. Organiza excursii cu studenții cît și discuții sau chiar adevărate

dezbatări pe marginea unor probleme de biologie generală, în care el întotdeauna domina prin multitudinea faptelor convingătoare de care dispunea.

Înaltul său spirit de colegialitate, ajutorul pe care îl acorda tuturor celor care se găseau într-o situație materială precară, dar animați de dorința de a învăța cu orice preț, își avea rădăcinile în trăsăturile sale morale deosebite.

Paralel cu activitatea pe care o desfășoară ca asistent la Catedra de zoologie, funcționează și ca profesor de științe naturale la liceul „Mihail Kogălniceanu” din Iași, timp de 15 ani.

Cât timp a fost profesor secundar a căutat să trezească la elevi o dragoste deosebită față de natură prin numeroasele excursii pe care le făcea, precum și prin lecțiile pline de interes pe care le ținea în timpul orelor de clasă.

Ca profesor secundar și ca asistent caută cât mai mult să se apropie de elevi și de studenți, din partea cărora se lucra de o simpatie deosebită. Nu de puține ori a fost invitat de studenți să vină la ei în timpul vacanțelor, ca în felul acesta să-și poată colecționa materialul entomologic ce-l interesa.

Perioada de student și de asistent al Prof. Dr. Ion Borcea precum și contactul permanent pe care l-a avut cu Prof. Dr. Paul Bujor au avut o înrîurire deosebită asupra tânărului naturalist în ceea ce privește formarea concepțiilor sale despre lume.

Facultatea o termină la 25 februarie 1923, luându-și examenul de licență cu calificativul „Foarte bine și laude”, având ca subiect „Insecte dăunătoare agriculturii”.

În urma studiilor întreprinse atât în țară cât și în străinătate, pe baza materialului, imens colectat și cercetat, își susține la 18 iunie 1929 la Iași teza de doctorat cu tema „Contributions a l'étude des Tachinaires en Roumanie”, fiind declarat Doctor în științe naturale cu mențiunea „Foarte bine și distincție”.

Reușind să obțină prin concurs o bursă de stat merge să lucreze la Viena, în laboratoarele de biologie experimentală și anatomie microscopică ale Prof. Dr. Hans Przibram.

În cele 20 de luni cât a lucrat în laboratoarele Institutului de biologie experimentală, Dr. Petru Șuster a lăsat o impresie deosebit de frumoasă, impunându-se prin autoritatea sa de bun cercetător și naturalist.

În acest timp a reușit să lucreze chiar cu directorul institutului cu care a publicat în colaborare.

Pe tărâm științific a purtat o bogată corespondență cu specialiști din diverse țări ale lumii: Japonia, S.U.A., U.R.S.S., Anglia, Franța, Germania, Austria, precum și de la noi din țară: A. Caradja, C. Motaș, ș.a.

Încrezător în puterea exemplului personal, onest în relațiile cu societatea, dar deloc slugarnic, s-a condamnat singur la nesfârșit ani de funcționare pe cele mai minore posturi didactice.

Mai mult încă, legea Învățământului Superior din anul 1938 emisă de Ministrul Învățământului Anghelescu, vine să-l înlăture de la concursul pentru cele două Catedre de zoologie libere (la Cluj și Cernăuți) pe simplu motiv că era asistent deși funcționa de 18 ani în Universitate și avea 10 ani după Doctorat.

Pornit în căutarea dreptății inexistente Dr. Petru Șuster, ajunge în audiență la Nicolae Iorga însă nu rezolvă nimic.

În lunga sa activitate didactică a cerut de nenumărate ori înființarea unui Institut de Entomologie în România, pentru a se pune și la noi în țară în practică lupta naturală contra insectelor vătămătoare agriculturii, dorință care i-a rămas de asemenea neîndeplinită.

În amintirile foștilor săi studenți a rămas nu numai „profesorul” nostru de biologie dar, în aceeași măsură de înțelepciune și demnitate în viață, care ne stăruie în minte și în inimă, ca una dintre cele mai luminoase figuri. Om de știință eminent, de o vastă cultură, străbătută de profunde rezonanțe umane, suflet de o căldură și în același timp de o distincție inegalabilă, a știut, ca nimeni altul, să ne plămădească; să ne structureze nu numai cu o minte științifică dar și cu deprinderea fundamentală de a înțelege poziția și misiunea naturalismului în complicatele țesături ale vieții sociale. Pentru toate seriile de studenți care s-au bucurat de fericirea de a fi școliți și îndrumați de acest minunat om Petru Șuster a însemnat un model fără seamăn către tinerii cu toții.

Au fost uneori și împrejurări dificile prin care a trecut școala de biologie ieșeană în anii din urmă.

Au fost exercitate unele influențe negative și unele presiuni care voiau adevărul științific și demnitatea înțelepciunii și a eticii umane. Este admirabil cum, fără sentiment de revoltă și bravadă inutilă, Profesorul Petru Șuster a știut întotdeauna să găsească calea cea mai potrivită de a spune și de a transmite adevărul nedeformat de tendințe și interese străine.

În adevărul științific a pus suflet și curaj și ni le-a transmis împreună, indisolubil legate, așa cum de atunci încolo le susținem și le propagăm și noi la rîndu-ne, cei care am fost studenții Profesorului Petru Șuster.

Îndemnul și dorința de a cunoaște esența profundă a fenomenelor și a lumii în care se dezvoltă viața și omul, îl datorăm celui care ne-a fost îndrumător și profesor. Meritul succeselor și realizărilor noastre se datoresc în foarte mare măsură faptului că am fost formați de cel care a fost admirabilul Profesor Dr. Petru Șuster (Cuvânt la comemorarea a 70 de ani de la nașterea

Prof. Dr. Petru Șuster – Universitatea Iași, Veronica Ardeleanu Enescu – Directoarea Fabricii de Antibiotice Iași).

Din activitatea didactică a Prof. Dr. Petru Șuster vor rămâne, memorabile cursurile de Histologie și Embriologie din perioada 1940–1948 și apoi cursurile de Biologie pe care le-a ținut pînă la 24 septembrie 1954.

Profesorul Dr. Petru Șuster, primul cadru didactic care a ținut un curs de biologie generală și istoria biologiei la Universitatea din Iași, luând cu toată seriozitatea și răspunderea sarcina ce i s-a încredințat a reușit să prezinte în fața studenților, într-o formă academică, probleme de un înalt conținut. Noi, cei care am avut fericirea să-i ascultăm prelegerile, nu-l vom uita niciodată pe profesorul de o cultură și inteligență cu totul aparte și ne închinăm cu deosebită stimă, respect și înaltă considerație în fața celui care a fost pentru noi Profesorul Dr. Petru Șuster, omul de o profundă cultură, profesorul a cărui capacitate de memorizare a surprins și a stârnit admirația generațiilor de studenți („Cronica“ nr. 14 mai 1966 și Analele Științifice ale Universității „Al. I. Cuza“ din Iași (serie nouă) Secțiunea II (Științe naturale) a. Biologie Tomul XII, Anul 1966, fasc. 1, extras 70 de ani de la nașterea Prof. Dr. Petru Șuster, Corneliu Zolyneak. Conferențiar Doctor în Genetică, Universitatea „Al. I. Cuza“ Iași).

Diversele aspecte ale lumii din afara satului natal, în mijlocul căreia pătrunsese, a dorit să le facă cunoscute celor mai apropiați ai săi; astfel, în anul 1931 bătrânul Mihalache Șuster este luat de fiul său la Viena timp de o lună de zile. De acolo, cu destinația „La Costești“ – Rumanien, pornește la 30.4.1931 o carte poștală ilustrată, unică poate în felul ei: „Catinca; fiți liniștiți acasă că eu am ajuns la Viena miercuri unde m-am întâlnit cu Petru la gară“ – M. Șuster. Și acestei semnături i s-ar fi adăugat și cea a mamei, dacă aceasta ar fi fost în viață.

Sora mai mare Catina și-a amintit toată viața că la una din ședințele de comunicări ale Academiei a fost și ea în aulă, îmbrăcată în portu-i de la țară, când Prof. Dr. Petru Șuster a prezentat o lucrare.

Ca o încununare a activității sale este primit la 21 decembrie 1935 ca membru al Academiei de Științe din România.

Între aprecierile diversilor specialiști în materie, menționăm numai părerile câtorva oameni de știință de mare remarcă în domeniul în care a lucrat.

Iată cum se exprimă Prof. Ioan Borcea asupra importanței lucrărilor Prof. Dr. Petru Șuster:

„Sântem fericiți, că conferințele ce am făcut pe lângă cursul nostru de zoologie, la secția agricolă a Facultății de Științe din Iași, a angajat pe unul din cei mai distinși elevi ai noștri. Dl. Petru Șuster să facă studii de Entomologie aplicată. Lucrările sale, urmărite cu râvnă și persistență timp de mai mulți ani, l-au condus la rezultate interesante atât din punct de vedere științific cât și din

punct de vedere practic; această muncă e consacrată printr-o interesantă teză de doctorat. Lucrarea este în totul conștiincioasă, cu date noi numeroase și utile și va găsi desigur aceeași primire și aceleași aprecieri elogioase din partea specialiștilor“.

Iată ce caracterizare îi face Prof. Dr. Hans Przibram directorul Institutului de biologie experimentală din Viena, unde a lucrat;

„D-nul Dr. Petru Șuster a lucrat în Institutul zoologic experimental, de la începutul lunii aprilie 1930 până la sfârșitul lunii noiembrie 1931. În lucrările sale a căutat să stabilească dacă poziția ganglionilor și a organelor de simț la insecte, are o oarecare influență asupra morfogenezei larvei și a părților ei.

D-nul Dr. Șuster a dat dovadă de un neobișnuit talent în experiențele dificile, ducând până la capăt experiențele pe Călugăriță (*Spho dromantis bioculata*) și Coleoptere și prin aceasta a demonstrat vocația sa pentru specialitatea zoologiei experimentale. Nu trebuie trecut sub tăcere și un alt aspect, acel personal: modest și îndatoritor. Cât cunosc eu respectiva țară, pot afirma cu siguranță că în România nu s-ar putea găsi nimeni mai potrivit ca reprezentat al acestei specialități“.

David G. Hall afirmă că de multe ori lucrările de sistematică ale Dr. Petru Șuster, au servit la determinarea colecțiilor din muzeele Washingtonului.

Lucrările sale au fost onorate prin aceea că două dintre ele au fost prezentate la cel de al VII-lea Congres Internațional de Entomologie, ce a avut loc la Berlin între 18–20, august 1938.

La prima ședință a secției de Entomologie și răspândire geografică a insectelor, Dr. Petru Șuster a fost ales vice-președinte al secției. În ziua de 19 august 1938 a prezentat lucrarea „Über die Raupenfliegen (Tachiniden) Rumäniens“ fiind precedat la cuvânt de marele entomolog Lindner. A doua zi a prezentat o lucrare de zoologie experimentală „Fühler und Beinregeneration nach Ganglienextirpation bei der ägyptischen gotte“. Dacă facem o privire generală asupra celor 254 referenți ai Congresului, putem spune că abia zece dintre ei au prezentat mai mult de o lucrare, printre aceștia incluzând și pe Dr. Petru Șuster.

*
* *
*

Amintirile noastre despre Prof. Dr. Petru Șuster continuă până în seara zilei de 11 octombrie 1954, când Natura din mijlocul căreia a pornit parcă spre lume l-a chemat să-l ocrotească de toate întâmplările pământene.